

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Kje more danes trgovec na kmetih tekmovati z večjo trgovino v mestu? Potrebuje li katera obitelj moke, to idejo večkrat po dve do tri obitelji skupaj in si naročijo neposredno iz parnih mlinov vrečo moke otrobi in drugih reči ter si to porazdele potem med seboj. Ti parni mlini pa dajejo takim osobam moko, za isto ceno, za katero jo dobiva trgovec na kmetih, ki mora za to plačevati davek in doklade. In tako je pač tudi z drugimi proizvodi, kakor s sladkorjem, kavo, katere proizvode si naroča skupaj več rodovin ter si jih dele, a kramar doma je samo za to, da prodaje na drobno najneznatnejše blago in da daje na upanje do nedoločenega roka.

Kako pa je z dohodarinskimi obravnavami?

Obrtnikom, če tudi zaprisežejo svoje izjave, ne verjame se nič, ampak le nepriseženemu zaupnemu možu iz občine, ki potem odločuje o njih blagostanji po svoji volji, odgovarjajoč na vprašanje dotičnega c. kr. finančnega uradnika: da bode N. N. imel v prometu 100 hektolitrov vina, toliko in toliko hektolitrov pivo ali žganja, toliko in toliko kave, moke itd. Po tem, kako je ta komu naklonjen ali nenaklonjen, v takem zmislu odgovarja na vprašanja, ne da bi ta poklicanec bil morda vse leto enkrat v hiši dotičnega trgovca, in je radi tega nemogoče, da bi vsaj približen promet pri tem ali onem trgovcu mogel izračunati. Podatkom tega nezapriseženega zaupnega moža, kateri, kakor se je izjavil neki c. kr. finančni nadzornik, ni treba, da bi bil poklican iz občine, ampak lahko tudi iz nekega drugega kraja, veruje se brez-pogojno in vsak rekurz proti temu je brezvspešen.

Zajedno se usojamo pristaviti prošnjo, naj slavna trgovinska in obrtna zbornica pri kranjskem deželnem odboru izposluje, da se občinam ne bi dovoljevalo pobirati neopravičene občinske doklade, ki včasih iznašajo od 40 do 50% ali še več in ki jih ne rabijo za svojo občinsko upravo, ampak zvečine za stare pravde, ki so si jih nakopale občine svojevoljno, ter da se te občinske doklade ne bi smele izterjevati v toliki meri tudi od obrtnega davka in dohodarine, kajti kako pride do tega obrtnik, ki izvršuje jedva jedno leto kak obrt v občini, da bi pomagal plačevati s 40—50% doklado dolgove, ki jih je naredila občina pred mnogimi leti?

Z vso udanostjo podpisani nimajo drugega zavetišča, nego slavno trgovinsko in obrtno zbornico, do katere se obračajo z udano prošnjo, naj sama blagovoljno preiskuje vse navedene podatke, naj usliši naše pravične klice za pomoč ter naj nas preteče nevarnosti obvaruje in obrani. Bolestno dirne vsakega še tako majhnega obrtnika, bodisi črevljarja, krojača, kramarja, krčmarja in dr., ako si z vso pridnostjo, trdom in brigami zagotovi jedva svoj obstoj in ako poleg državnih, deželnih in občinskih doklad komaj pribori sebi in svoji obitelji vsakdanji kruh; ako vidi

kako si mnogi javno, brez vsakega oblastvenega dovolila in brez vseh davščin zelo lahko kopičijo kapitalije, ne da bi za to prosili pravice od oblastev. Kdo so ti ljudje in kje se nahajajo, ni naša dolžnost povedati, za to imajo c. kr. oblastva žandarme, kajti samo po njih, a ne po občinskih uradih, bode mogoče poizvedeti za neupravičene trgovce in obrtnike ter nam obrtnikom in davkoplačevalcem ne samo nakloniti pravično in dolžno zaščito, nego tudi državo, deželo in občino ubraniti škode v dolžnih davkih in dokladah.

Ponavljajoč svojo najudanejšo prošnjo, naše pritožbe predložiti visokemu deželnemu in visokemu državnemu zboru, podpisujemo se najudaneje.

(Slede podpisi.)

Ker so pritožbe obrtnikov kranjskogorskega sodnega okraja gotovo uvaževanja vredne, predlaga odsék:

1) naj se ta prošnja priporoča pri visoki c. kr. deželni vladi;

2) tiste točke, ki se tičejo dovoljenja doklad k davkom, naj se naznanijo visokemu deželnemu odboru kranjskemu;

3) prepis te prošnje naj se pošlje gospodu državnemu poslancu za sodni okraj kranjski;

4) one točke o železniških čuvajih naj se naznanijo c. kr. prometnemu ravnateljstvu državnih železnic.

Ti predlogi se sprejmo.

V. Zbornični tajnik poroča o načrtu novega krošnjarskega zakona. C. kr. deželno predsedstvo naznanja z dopisom od 27. decembra 1887. št. 3557, da je visoko c. kr. trgovinska ministerstvo doposlalo z ukazom od 7. decembra 1887, šte. 42.217, v sporazumu z visokim c. kr. ministerstvom notranjih stvari sestavljen načrt zakona o krošnjarstvu z naročilom, da se slavna trgovinska in obrtna zbornica o tem izjavi.

Poudarja se v omenjenem dopisu glede na prej omenjeni visoki ministerski ukaz, da se presojujočim vprašanje, ali zakonski načrt ustreza tukajšnjim odnošajem, ne gre samo za želje stanovitnih trgovcev, katerim delajo krošnjarji škodo, ampak tudi za koristi trošilcev, osobito na kmetih in v oddaljenih krajih, nadalje se gre za to, da veliki obrtniki prodajajo svoje proizvode in da se poštevna revščina v velikih mestih in v nekaterih neplodovitih okrajih, v katerih so uživali prebivalci že od nekaj posebna olajšila za krošnjarstvo.

V tistih upravnih področjih, v katerih je potreba nujna, da se uporabljajo določila § 12. o izimnih olajšilih v krošnjarstvu, imenovati je one okraje in občine, za katere se zahtevajo ta olajšila, ter je obseg poslednjih natanko naznačiti in utemljiti.

Poročevalec prečita načrt novega krošnjarskega zakona in ker se nam zdi, da bode ta tudi naše č. bralce zanimal, priobčimo ga tu v prostem prevodu:

I. Poglavje. — Pojem krošnjarstva.

§ 1. Z besedo krošnjarstvo označujemo prodajanje blaga od kraja do kraja in od hiše do hiše, brez stanovitne prodajalnice.

Opravil, omenjenih v § 60., odstavek 2. in 3. zakona od 15. marca 1883, drž. zak. št. 39, ne tiče se ta zakon.

II. Poglavje. — Občna določila o krošnjarstvu.

§ 2. Za krošnjarjenje je treba uradnega dopustila (krošnjarske knjige) ter je treba izpolnjevati propise tega zakona.

Kaka bodi krošnjarska knjiga, to določuje naredba.

Kdo sme krošnjariti?

§ 3. Krošnjariti sme se dovoliti samo tistim osebam, katere

- a) imajo avstrijsko državljansko pravico,
- b) katere so dovršile petintrideseto leto,
- c) katere po potrjilu poklicanega javnega zdravstvenega organa nimajo kake ostudne bolezni ali kake telesne napake.
- d) katere niso bile obsojene radi kakega hudodelstva v obče, radi kakega pregreška ali prestopka, proti javnemu miru in redu, proti varnosti življenja ali lastnine ali pa proti javni nramnosti, ali radi krijumčarjenja ali radi prestopka proti zakonu o državnih pripadkih.

Oproščen biti tukaj naznačenih zahtev more kdo samo z ozirom na starost, naznačeno pod b) po določilu § 12.

§ 4. Združevati krošnjarstvo s sejmarstvom ali izvrševati stanoviten obrt eni osebi ni dopuščeno.

Takisto ni dopuščeno dovoliti krošnjarstvo, ako prosilec živi v skupnem gospodarstvu s takimi sorodniki, kateri z blagom iste vrste sejmarijo ali pa izvršujejo kak stanoviten obrt.

Spisovanje krošnjarske knjige.

§ 5. Dovoljenje krošnjariti daje se na jedno leto.

V krošnjarski knjigi je naštetih upravne kraje, za katere je izdano krošnjarsko dopustilo.

Krošnjarska knjiga velja samo za osebo, v njej imenovano, ter se ne sme komu drugemu odstopiti.

Propis o izvrševanju krošnjarstva.

§ 6. Krošnjar je dolžan nositi krošnjarsko knjigo vselej pri sebi ter jo pokazati na zahtevanje vladnih in občinskih oblastev ali njih organov.

Otroke s seboj jemati pri krošnjarstvu je strogo prepovedano.

Ako hišni posestniki ali lastniki javnih prostorov prepovedo krošnjarjem krošnjariti po teh prostorih, imajo se krošnjarji tej prepovedi pokoriti.

Ko nastane mrak, sme se krošnjariti samo v javnih prostorih.

Kar se tiče krošnjarjenja ob nedeljah, veljajo za to propisi, ki so z ozirom na nedeljski počitek veljavni za obrtnost dotičnega kraja z ozirom na vrsto blaga.

§ 7. Krošnjarsko knjigo morajo v krajih, kjer je deželno, redarsko ali politično oblastvo ta oblastva, v

mestih in trgih pa, kjer ni teh oblastev, občinsko oblastvo pogledati in to potrditi.

Ako kdo tukaj namerja krošnjariti, mora prositi za overovljenje pred začetkom krošnjarjenja, sicer pa pred odhodom iz kraja.

Overovljenje je odreči, ako so radi pristnosti krošnjarske knjige istosti osebe ali zakonitega izvrševanja krošnjarstva utemeljeni pomisleki.

Overovljenje more se glasiti na določen čas; drugih pogojev ni smeti pripisati.

Podaljšanje krošnjarskega dopustila.

§ 8. Osoba, katera že ima krošnjarsko knjigo, more prositi, da se podaljša priznana krošnjarska doba.

Ako kdo ne prosi na podstavi krošnjarske knjige dopustila neposredno pri oblastvu, v to pristojnem, mora potrebne podatke (dan in število krošnjarske knjige, takisto i to, da v njej ni zaznamovanega nobenega pomisleka) potrditi politično oblastvo tega prebivališča.

Krošnjarska knjiga ostane v rokah krošnjarjevih.

Ako kdo prosi, da se mu podaljša krošnjarsko dopustilo, to se je pristojnemu oblastvu uveriti iz uradnih zaznamenil, da ni povoda izključiti prosilca po § 3., lit. d. in § 4.

III. Poglavje. — Posebna določila.

A. Omejitve.

a) S katerim blagom ni smeti krošnjariti.

§ 9. Krošnjariti z inozemskim blagom ni dopuščeno; krošnjar mora torej vselej imeti pri sebi izkazila, od kod jemlje blago.

Naslednje blago je brez ozira na izvor izključeno od krošnjarstva:

- a) vsi predmeti, za katerih izvrševanje v stanovitnih trgovinah, bodisi na podstavi tiskovnega zakona ali varstvenih, zdravstvenih ali obrtnostnih propisov je potreba posebnega dopustila, kakor so artistiški in literarni izdelki, katere pomnožujemo mehanično ali kemično; orožje, strelne in ognjarske stvari, pokala in raznesila; zdravila in otrovila, živo srebro, antimon in izdelki iz njih ali iz svinca; igralne karte, ponošena obleka, cunje;
- b) surovo meso, sladkor, sladorno blago, čokolada, medenina in v obče delikatese, potem vse tekočine, ki so za pijačo ali pa za pripravljanje jedil;
- c) kozmetiška sredstva izimši milo in dišave; materialno in specerijsko blago z očiščenimi olji, rudninskimi kislinami, rudninska olja, izimši mazilna olja;
- d) drago kamenje, zlato in srebro, takisto izdelki iz njih, ure, cerkveno posodje in paramenti, nepristne dragotine, izimši leonsko blago, drobni denar iz kakeršnih si bodi kovin.
- e) fotografije, slike, kipi, doprsnice.

(Dalje prihodnjič.)